

Nederland en Vlaanderen behoren tot meest melkrijke gebieden in Europa

Extreem weer weerklinkt in mondiale melkprijs

De historisch hoge voerprijzen van het melkjaar 2012 hakten er wereldwijd in, zo is te lezen in het pas uitgebrachte IFCN Dairy Report. Meer dan ooit zijn extreme weersomstandigheden van invloed op de wereldzuivelproductie.

tekst **Jorieke van Cappellen**

Het jaar 2012 was in meerdere opzichten een roerig jaar voor de mondiale zuivelsector, zo blijkt uit het pas verschenen IFCN Dairy Report over het jaar 2012. In deze 'wereldatlas van de melkproductie' publiceert het International Farm Comparison Network (IFCN) jaarlijks een overzicht van de mondiale melkproductie met kostprijsvergelijkingen en melkprijsvergelijkingen tussen landen. Dat het rapport pas in oktober 2013 verschijnt, heeft vooral te maken met de tijd die het kost om wereldwijd gegevens te verzamelen en deze te interpreteren, laat Michel de Haan weten (zie kader). Als onderzoeker bij Wageningen UR is De Haan leverancier van de Nederlandse gegevens voor het IFCN-rapport en neemt hij als expert deel aan IFCN-bijeenkomsten en -discussies.

Het IFCN telde in 2012 circa 122 miljoen melkveebedrijven met in totaal 363 miljoen koeien. De gemiddelde boer houdt 3 melkkoeien met een productie van 2100 kilogram melk. Azië produceert ruim een derde van de wereldproductie. De 27 landen van de Europese Unie nemen 21 procent voor hun rekening.

Rationele boeren

Vooral de torenhoge voerprijzen hakten er in 2012 bij menig bedrijf in. Lag de mondiale voerprijs in 2010 nog op 230 dollar per ton, de twee jaar erna steeg deze met 50 procent naar een recordhoogte van 351 dollar per ton in 2012. De wereldwijde kostprijs steeg ten opzichte van 2011 9,5 procent naar gemiddeld 33,36 euro. De mondiale melkprijs daalde in 2012 17 procent naar gemid-

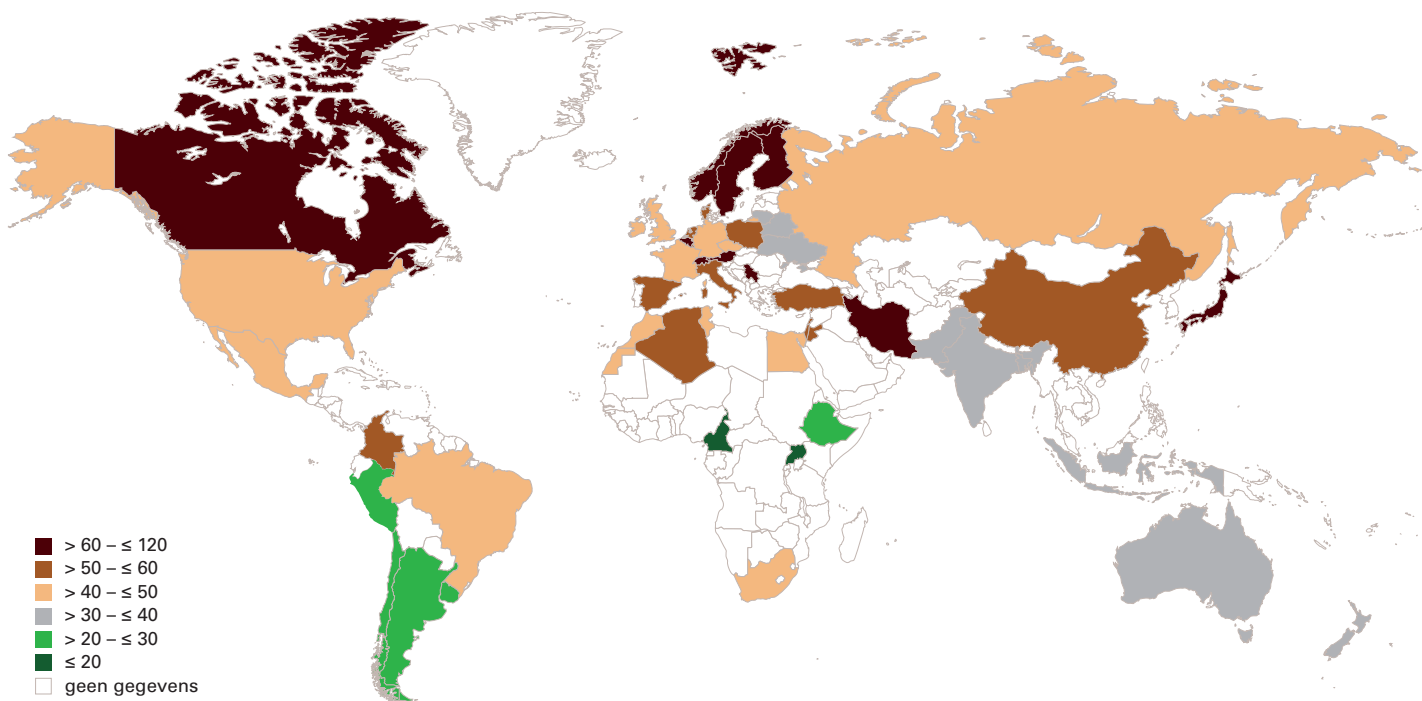
deld 36,70 dollar per 100 kilogram melk. 'Voer- en melkprijzen tonen het laatste decennium steeds vaker sterke fluctuaties. Het jaar 2012 was daar een goed voorbeeld van', vertelt Michel de Haan. De langdurige droogte in de Verenigde Staten in 2012 zorgde voor mislukte oogsten, waardoor het voeraanbod slonk en de prijzen van grondstoffen van krachtvoer naar recordhoogte stegen. Vanwege acuut voer gebrek stopten Amerikaanse melkveebedrijven in 2012 resoluut koeien af en werd er minder gemolken. 'Amerikanen denken hierin overigens rationeler dan veel West-Europese boeren, die de hoge krachtvoerprijzen voor lief namen. Over het algemeen bleven ze gewoon doorvoeren en -melken, met een stijging van de kostprijs als gevolg.'

In 2009 kampte Australië met zware overstromingen en dit voorjaar beleefde Nieuw-Zeeland de ergste droogte in 70 jaar. De Haan: 'Het weer is een factor die meer dan ooit invloed heeft op de mondiale melkproductie en is iets waar we in de toekomst mogelijk steeds vaker mee te maken krijgen.'

Het aanbod van melk kan de groeiende vraag naar melk- en zuivelproducten wereldwijd al enige tijd net niet bijhouden. 'Momenteel hebben we te maken met

De melkveesector in Nieuw-Zeeland heeft te maken met een toenemende mate van intensivering

Figuur 1 – Kosten melkproductie in de wereld (USD/100 kg melk), bron IFCN

een hoge melkprijs, terwijl het economisch gezien helemaal niet zo goed gaat in Europa', aldus De Haan. 'Wij profiteren met onze zuivelmarkt van economieën in Zuidoost-Azië.' De relatief hoge kostprijs van melk van 50 tot 60 dollar per 100 kilogram melk in China en zelfs 60 tot 130 dollar in Japan dragen hieraan bij. 'Land voor voerproductie is er schaars. Bovendien is het vakmanschap er nog matig. Naar verwachting zal China de komende tien jaar dan ook nog niet zelfvoorzienend zijn.'

Kostprijs hoog in West-Europa

West-Europa, India en Nieuw-Zeeland zijn nog altijd de gebieden met de hoogste 'melkdichtheid' met meer dan 25 ton geproduceerde melk per vierkante kilometer. Nederland en Vlaanderen behoren in Europa tot de melkrijkste landen met meer dan 150 ton geproduceerde melk per vierkante kilometer.

De melkproductiekosten liggen in West-Europa relatief hoog, met kostprijzen tussen de 40 en 55 dollar per 100 kilo-

gram melk (zie figuur 1). 'West-Europa kent veel gezinsbedrijven. Typerend voor die bedrijven is de arbeid van gezinsleden die vaak niet berekend wordt. Daardoor kun je het als bedrijf lang uithouden.' Met name België kreeg in 2012 een gevoelige tik. 'De melkprijs ligt in België structureel lager dan in Nederland. De voerprijs lag daarentegen 30 procent hoger dan mondiaal.'

Kenmerk van hogekostprijslanden als Canada, Noorwegen en Zwitserland is de beschermde status van de binnenlandse melkproductie. 'De melkprijs is er ook hoog. De trigger om op de kosten te letten ligt dan een stuk lager.'

De echte lagekostenregio's met een kostprijs van 26,50 dollar per 100 kilogram melk zitten in Zuid-Amerika, Midden-Afrika en Azië, met uitzondering van China en Japan. 'Argentinië is een echt lagekostenland vanwege de beschikbaarheid van goedkoop land. Maar ook vanwege het politiek instabiele klimaat investeren Argentijnse boeren weinig in vaste productiemiddelen.'

Nieuw-Zeeland kan niet langer geschaard worden onder de landen met de laagste kostprijs. 'Over vijf jaar groeide de melkproductie in Nieuw-Zeeland jaarlijks gemiddeld 5,4 procent. Grond wordt er duurder en Nieuw-Zeelanders investeren meer in hogere graslandopbrengsten door kunstmest. Ook verschijnen er steeds meer stallen. Die kunst van intensiveren kijken ze absoluut af van West-Europa.'

Forse stijging zuivelhandel

De handel in zuivel stijgt wereldwijd de komende tien jaar met 60 procent, ofwel 40 miljard kilogram melk, zo voorspellen de onderzoekers in het IFCN-rapport. Vanwege de goede geografische ligging kunnen vooral de gevestigde landen beantwoorden aan de vraag. 'De voervoorziening wordt de beperkende factor.' Nederland en België kunnen beperkt aanhaken op de productieverhoging. 'Milieuruimte en een lage kostprijs blijven voor onze omgeving de belangrijkste aandachtspunten.'

Het IFCN-rapport beschrijft de mondiale zuivelmarkt

Sinds 2000 publiceert het International Farm Comparison Network (IFCN) jaarlijks het IFCN Dairy Report, dat de mondiale zuivelmarkt in kaart brengt. Voor het rapport is het de kunst om vergelijkbare cijfers te produceren. Daarom wordt gewerkt met typische melkvee-

drijven waarbij de cijfers via een uniforme rekensystematiek verwerkt worden. Zo'n typisch melkveebedrijf is representatief voor een regio of land.

Voor het rapport van 2012 werden 178 typische melkveebedrijven in 63 regio's en 51 landen meegenomen. Deze bedrij-

ven vertegenwoordigen 90 procent van de totale wereldmelkproductie.

De data worden verzameld en geïnterpreteerd door ruim 50 zuivelexperts wereldwijd die zijn verenigd in het IFCN. Voor Nederland heeft Michel de Haan van Wageningen UR zitting in het IFCN.